

Література

1. Закон України "Про енергозбереження".
2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року.
3. Нормативно-правова база енергозбереження О.М. Суходоля, канд. техн. наук ЕЖЕК "Енергетичні системи" № 3, 2005 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.esco-ecosys.narod.ru/2005_3/art26.htm.
4. Попит на паливо та енергію в Україні. Шляхи та механізми регулювання, Національний ін-т стратегічних досліджень Дніпропетровський філіал. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.db.niss.gov.ua/docs/energy/133.pdf>.
5. Сизонова І.В. Енергетика, економіка та екологія – світові тенденції на рубежі століть // Матеріали наук.-практ. конф. викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (2-18 квітня 2003 р.). – Суми : ВАТ "СОД". – Вид. "Козацький вал". – 2003. – С. 285.

Кулибаба С.В. Энергосбережение в Украине и особенности ее финансирования

Дана характеристика реального состояния энергосбережения в Украине, подчеркнута важность политики энергосбережения для успешного развития экономики нашей страны в целом, а также предложены основные направления формирования благоприятной экономической среды для энергосбережения.

Ключевые слова: энергосбережение, энергоэффективность, финансирование, энергетическая политика.

Kulibaba S.V. Energy-saving in Ukraine and feature of its financing

Showed of Ukraine energy-savings situation, underlined importance of policy for successful development of economy of our country, also introduced basic directions of formings for favourable economic environment are offered for energy-savings.

УДК 338

*Доц. І.Н. Карпунь, канд. екон. наук – Львівський ДІНТУ
ім. В. Чорновола*

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА В ПРОМИСЛОВОСТІ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Реструктуризацію підприємства здійснюють з метою оптимального розподілу і використання матеріальних, фінансових, трудових, технологічних ресурсів та основних фондів, що полягає у створенні ефективно працюючої організації на основі розділення, з'єднання, ліквідації функціонуючих і організації нових структурних підрозділів, приєднання до підприємства інших підприємств, придбання визначальної частки в статутному капіталі або акцій сторонніх організацій, як наслідок – створення конкурентоспроможних підприємств та зміна стратегії на ринку через запровадження жорстких бюджетних обмежень, властивих ринковій економіці.

Ключові слова: реструктуризація, реорганізація, синергізм, диверсифікація.

Постановка проблеми. Актуальним питанням реструктуризація підприємств стала завдяки трансформації української економіки та її виходу на інноваційний шлях розвитку. З метою забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств на світовому ринку в умовах глобалізації економіки необхідно впроваджувати радикальні зміни. До радикальних змін належать процеси реструктуризації, що відбуваються у межах стратегічного планування.

Головною проблемою реструктуризації сучасних підприємств потрібно вважати значне зниження їх стійкості в процесі радикальних перетворень. Тому необхідно розробити механізм управління реструктуризацією, що забезпе-

чить збереження стійкості в період розвитку компанії. Цей процес характеризується різною спрямованістю та різноманітністю складових його перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність реструктуризації та механізмів її здійснення в умовах зростання процесів інтеграції висвітлено у багатьох працях зарубіжних і вітчизняних вчених. Різноманітні теоретичні аспекти проблеми реструктуризації розкрито в наукових працях таких зарубіжних дослідників, як Алан Тласті Шин, А. Аткинсон, Джозеф Дж. Перар, Дуглас Ленн Круз, П. Друкер, Джон Д. Салліван, Р.С. Каплан, Каді Джорж, М. Міллер, Рафаель Блазн, Хікс Джон і багатьох інших; у працях таких вітчизняних учених, як Е. Андрушак, В. Амбросов, О. Бутнік-Сіверський, В. Галасюк, Б. Семененко, К. Крищенко, О. Мендрул, М. Малік, О. Підхомний, В. Панків, Б. Пасхавер, І. Саврас, М. Чумаченко.

У працях зазначених авторів досліджено загальну оцінку реструктуризації, а саме: функціонування зовнішнього інституту володіння щодо конкретизації об'єктивної логіки формування вартості нерухомості; можливість управління фінансовими ресурсами, що зумовлює необхідність застосування фінансових механізмів з урахуванням концепції управління вартістю.

Аналіз наукових досліджень свідчить про відсутність єдиної класифікації типів реструктуризації організацій. З огляду на відсутність механізмів та способів визначення економічної вартості підприємств з урахуванням скоерованих реструктурованих фінансових і грошових потоків, потребують наукового розроблення нових механізмів та обґрунтування їх ефективності.

Мета дослідження полягає у вивченні ефективності застосування процесів реорганізаційних дій, зокрема реструктуризації, котрі потребують детальних наукових досліджень та розробок. В Україні реалізувався неефективний варіант реструктуризації, як наслідок постраждав процес трансформації власності. Ці негативні процеси досі актуальні, що збільшує напругу у суспільстві й ускладнює економічний розвиток держави загалом.

Виклад основного матеріалу. Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", іншими нормативно-правовими документами передбачено використання реструктуризації як ефективного засобу відновлення платоспроможності підприємства, який рекомендують включати до плану санації.

Міністерство економіки України затвердило Методичні рекомендації щодо здійснення реструктуризації державних підприємств, Агентство з питань банкрутства підприємств розробило Методику складання планів такої реструктуризації. Значний внесок в напрямі методичного забезпечення процесів реструктуризації суб'єктів господарювання робить Фонд державного майна України. Фонд державного майна України створено в 1991 р. Постановою Кабінету Міністрів Української РСР № 158 для здійснення державної політики в сфері приватизації державного майна. Перші органи приватизації в Україні – Фонд, його регіональні відділення, фонди, комітети, управління комунального майна було утворено в 1992 р.

У Методичних рекомендаціях щодо здійснення реструктуризації державних підприємств наведено визначення реструктуризації підприємства як

сукупності організаційно-економічних, правових, виробничо-технічних заходів, що спрямовані на зміну структури підприємства, його управління, форм власності, організаційно-правових форм і можуть забезпечити фінансове оздоровлення підприємства, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва. Визначення є доволі загальним і охоплює весь комплекс заходів (крім фінансових) щодо фінансової санації підприємства.

У Законі України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" наведено точніше визначення: реструктуризація підприємства – це здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зміну форм власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів. У цьому визначенні реструктуризація передбачає також вжиття фінансових заходів, чого не було в попередньому визначенні.

Варто чітко розмежовувати категорії "реструктуризація" та "реорганізація" підприємства. Перше є ширшим за друге, оскільки реорганізація підприємства – один з етапів його реструктуризації.

Основний зміст реорганізації полягає в повній або частковій зміні власника статутного фонду юридичної особи, а також у зміні організаційно-правової форми здійснення бізнесу.

Залежно від характеру застосовуваних заходів, розрізняють такі форми реструктуризації:

- реструктуризація виробництва;
- реструктуризація активів;
- фінансова реструктуризація;
- корпоративна реструктуризація (реорганізація).

Реструктуризація виробництва передбачає внесення змін до організаційної та виробничо-господарської сфери підприємства з метою підвищення його рентабельності та конкурентоспроможності. Заходи:

- зміна керівництва підприємства;
- впровадження нових, прогресивних форм та методів управління;
- диверсифікація асортименту продукції;
- покращення якості продукції;
- підвищення ефективності маркетингу;
- зменшення витрат на виробництво;
- скорочення чисельності зайнятих на підприємстві.

Реструктуризація активів передбачає такі заходи:

- продаж частини основних фондів;
- продаж зайвого обладнання, запасів сировини та матеріалів тощо;
- продаж окремих підрозділів підприємства;
- зворотний лізинг;
- реалізація окремих видів фінансових вкладень;
- рефінансування дебіторської заборгованості.

Основні мотиви, які можуть спонукати санатора до реорганізації поглинанням, приєднанням чи злиттям з підприємством, що перебуває у фінансовій кризі:

1. Ефект синергізму. Синергізм – це умова, за якої загальний результат є більшим від суми часток. Коли йдеться про реорганізацію, спрямовану на використання ефекту синергізму, вартість підприємства в її результаті перевищує сумарну вартість окремих підприємств до реорганізації. Ефект синергізму виникає завдяки дії таких чинників:

- а) економія на витратах, яка виявляється зі зростанням масштабів виробництва;
- б) економія фінансових ресурсів;
- в) посилення влади на ринку.

2. Прагнення заволодіти ліцензіями, патентами, ноу-хау, які є в розпорядженні підприємства, що перебуває в кризі.

3. Отримання надійного постачальника чинників виробництва.

4. Податкові переваги. Прибуткова фірма може придбати компанію, яка має від'ємний об'єкт оподаткування та отримати економію на податкових платежах.

5. Придбання активів за ціною, нижчою за вартість їх заміщення, передача технологічних і управлінських знань та навичок тощо.

6. Диверсифікація активів та діяльності з метою зменшення ризиків.

7. Попередження захоплення компанії великими корпоративними "хижаками" та збереження контролю над підприємством [1].

Чинники макроекономічного, мезоекономічного й мікроекономічного впливу тісно переплітаються між собою, істотно впливаючи на процеси фінансової реструктуризації (табл. 1).

Табл. 1. Чинники, що спричиняють реструктуризацію фінансового типу

Чинники впливу	Показники впливу	Суб'єкти та об'єкти впливу
1	2	3
Макроекономічні		
Стратегія економічного зростання	– конкурентоспроможність; – продуктивність; – інвестиційна привабливість.	Суб'єкти, що виступають у реструктуризації
Паритет міжгалузевих відносин	– міжгалужева збалансованість; – стабільність здійснення розрахунків; – лібералізація цін.	Суб'єкти, що виступають у реструктуризації
Стабілізація земельних відносин	– вартість земельних ділянок; – можливість еквівалентного обміну.	Суб'єкти, що виступають у реструктуризації
Мезоекономічні		
Стабілізація матеріально-технічного постачання	– енергозабезпеченість; – матеріально-технічна забезпеченість; – ресурсозабезпеченість. – диференціювання поправки до економічної оцінки земельних ділянок.	Суб'єкти, що виступають у реструктуризації

1	2	3
Зональність розташування	– диференціювання поправки до економічної оцінки підприємства	Грошові потоки підприємства
Мікроекономічні		
Ефективність	– рентабельність, ділова активність, фінансова сталість	Суб'єкт господарювання
Оптимізація в управлінні	– чисельність працівників	Ієрархія співвідпорядкованості суб'єктів господарювання
Технічне переоснащення	– основних засобів у розрізі виходу продукції; – уведено в експлуатацію технічних засобів у розрізі виходу продукції	Технічне оснащення

Істотні прорахунки у формуванні макроекономічної політики України за роки реформування були пов'язані з ослабленням державного впливу на процеси трансформаційних перетворень, насамперед із затримкою проведення структурної перебудови економіки. Відсутність послідовної структурно-інвестиційної політики зумовили посилення диспропорцій у складових валового випуску й ВВП. Здійснений факторний аналіз структурних змін з метою визначення кількісних оцінок впливу таких показників, як ріст цін і зміна реальних обсягів виробництва, показав, що держава практично втратила механізм регулювання структурних змін, вони відбуваються стихійно, під впливом скорочення попиту на продукцію [6].

Висновки. Виконаний теоретичний аналіз складників процесу реструктуризації дав змогу представити складний комплекс перетворень у вигляді єдиної системи. Чинники реструктуризації групуються в блоки взаємодії. Перший блок – це чинники макроекономічного впливу, до них відносять рівень зайнятості, рівень інфляції, стратегія економічного росту, політичні фактори. Другий блок формують чинники мікроекономічного впливу, це чинники фінансового забезпечення, реалізовані в ресурсному забезпеченні й чинники фінансової стійкості, що виконують контрольні функції з керування цим процесом. Ефективне використання реструктуризації для підприємств різних галузей можливе лише за чіткої диференціації її чинників і сприйняття усього питання в комплексі.

Доречним є синергізм – це умова, за якої загальний результат є більшим від суми часток. Коли йдеться про реорганізацію, спрямовану на використання ефекту синергізму, вартість підприємства в її результаті перевищує сумарну вартість окремих підприємств до реорганізації.

Перспективи подальших досліджень – у побудові ефективного механізму реорганізації підприємства, котрий буде враховувати всі чинники зовнішнього та внутрішнього середовища.

Література

1. Терещенко О.О. Управління фінансовою санацією підприємств: Підручник. / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с.
2. Карпунь І.Н. Антикризові заходи на підприємстві: управління, стратегія, цілі та завдання: монографія / Карпунь І.Н. – Львів: Магнолія-2006, 2008. – 440 с.

3. Карпунь І.Н. Інноваційний розвиток суб'єктів господарювання: методологія формування, механізми реалізації: монографія / Карпунь І.Н., Хом'як М.С. – Львів: Львівський державний інститут новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола, 2009. – 432 с.

4. Павленко І.А. Інноваційне підприємство у трансформаційній економіці України: монографія. / Павленко І.А. – К. : КНЕУ, 2007. – 248 с.

5. Данилюк М.О. Управління фінансовою санацією підприємства: Навчальний посібник / Данилюк М.О., Савич В.І. та ін. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.

6. Климчук С.В. Еволюція та механізми фінансової реструктуризації підприємств харчової промисловості України: Дис... д-ра наук: 08.00.04-2009.

7. Алпаттов А.А. Управление реструктуризацией предприятий / А.А. Алпатов. – М.: Высшая школа, 2000.

8. Одинцов М.В. Корпоратизация и реструктуризация как две стороны реформирования предприятия / М.В. Одинцов, Л.В. Ежкин // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 6.

Карпунь І.Н. Реструктуризация производства в промышленности на инновационной основе

Реструктуризацию предприятия проводят с целью оптимального распределения и использования материальных, финансовых, трудовых, технологических ресурсов и основных фондов, что заключается в создании эффективно работающей организации на основе разделения, соединения, ликвидации функционирующих и организации новых структурных подразделений, присоединения к предприятию других предприятий, приобретения определяющего пакета акций в уставном капитале или акций посторонних организаций, как следствие – создание конкурентоспособных предприятий и изменение стратегии на рынке через внедрение жестких бюджетных ограничений, свойственных рыночной экономике.

Ключевые слова: реструктуризация, реорганизация, синергизм, диверсификация.

Karpun I.N. Restructuring of production in industry on innovative basis

Restructuring of enterprise with the purpose of the optimum distributing and use of financial, financial, labour, technological resources and capital assets, that consists in creation of effectively working organization on the basis of division, liquidations of functions and organizations of new structural subdivisions, tacking to the enterprise of other enterprises, acquisition of determining fate in the chartered capital or actions of extraneous organizations, as a result of creation of competitive enterprises and a change of strategy is at the market through introduction of hard budget constraints, incident to the market economy.

Keywords: restructuring, reorganization, synergism, diversification.

УДК 331.101.3:658:001.895

Студ. А.В. Колодійчук – НУ "Львівська

політехніка"; ст. наук. співроб. Ф.А. Важинський, канд. екон. наук –

ІРД НАН України;

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МОТИВУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Для створення інноваційної системи мотивування персоналу на підприємствах запропоновано використати системно-цільовий підхід, покладений в основу ISO 9001, а його вимоги щодо управління персоналом визначити як обов'язкові передумови для впровадження самої системи мотивації. Розглянуто основні процеси системи управління персоналом.

Ключові слова: мотивування персоналу, стандарт управління якістю, ефективне функціонування системи мотивування, процеси системи управління персоналом.

Вітчизняні підприємства в сучасних умовах глобалізації економіки постали перед проблемою неконкурентоспроможності власної продукції, яка, зокрема, зумовлюється якістю виконання робіт персоналом. Цю проблему не